# Blanka Mercère

Data urodzenia: 17 grudnia 1885

Miejsce urodzenia: Warszawa

Data śmierci: 16 grudnia 1937

Miejsce śmierci: Warszawa

Rodzice: Adolf Mercère (lekarz) i Michalina z Brzozowskich herbu Korab

Profesja: malarka, pedagog

Słowa kluczowe: Blanka Mercère, polskie artystki w Paryżu, Académie Julian, edukacja artystyczna kobiet, malarstwo freskowe, sztuka kościelna, pedagogika artystyczna, pośrednictwo kulturowe

## Biogram[1]

Malarka, pedagożka i działaczka społeczna, której biografia koncentruje się między Warszawą, Krakowem, Zakopanem i Paryżem. Urodziła się 17 grudnia 1885 roku w Warszawie jako córka Adolfa Mercère'a, lekarza z Tarbes w Pirenejach i Michaliny z Brzozowskich herbu Korab. Podwójna tożsamość - szlachta polska po matce, obywatelstwo francuskie po ojcu - funkcjonowała jako jej kapitał społeczny, wykorzystywany na każdym etapie życia. Po pięcioletnim pobycie w Królewskim Instytucie Sióstr Sercanek w Nymphenburgu kształciła się w warszawskiej Szkole Rysunkowej u Adama Badowskiego, na krakowskich Kursach Baranieckiego u Józefa Siedleckiego oraz wieczorowo u Leona Wyczółkowskiego. Krótki epizod zakopiański z 1906 roku splatał trzy doświadczenia formacyjne. W zakładzie Jadwigi Zamoyskiej w Kuźnicach uczyła rysunku, pod wpływem Wojciecha Brzegi podjęła próby rzeźbiarskie, w willi „Warszawianka" zaangażowała się w przemyt nielegalnych wydawnictw, korzystając z francuskiego obywatelstwa.

Jesienią 1908 roku wyjechała do Paryża, gdzie do 1914 roku studiowała równolegle w Académie Julian i w École des Beaux-Arts. Drugą lokatę wśród czterystu kandydatów

[1] Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki" nr projektu NPRH/F/SP/0086/2024/13, kwota dofinansowania 1 119 240 zł, całkowita wartość projektu 1 119 240 zł.

uzyskała w konkursie wstępnym do uczelni państwowej. „Portret matki" z 1910 roku przyniósł jej pierwszą nagrodę Salonu, Encouragement spécial de l'État. Jako pierwsza kobieta studiowała w pracowni Paula Baudoüina, pioniera odrodzenia fresku w III Republice, i jako pierwsza zdobyła w 1912 roku medal freskowy w jego dopiero formującej się klasie.

Wybuch wojny zatrzymał ją w Paryżu i uruchomił sekwencję działań patriotycznych. Pracowała jako sanitariuszka na stacji Le Bourget, projektowała propagandową litografię „La Mort du Volontaire Polonais", reprodukowaną w „L'Illustration" i wykupioną przez rząd francuski. Sygnowała pseudonimem „KORAB" planszę „Sympathies de races" w popularnej Imagerie d'Épinal, wprowadzając polskie treści w najbardziej francuską z form grafiki masowej. Od 1917 roku związana ze sztabem generała Louisa Archinarda, dokumentowała życie polskich żołnierzy w obozie w Sillé-le-Guillaume.

Po powrocie do Polski kierowała departamentem sztuki YMCA dla inwalidów wojennych, w 1921 roku objęła profesurę w Szkole Sztuk Pięknych im. Wojciecha Gersona, w 1926 roku założyła własną Szkołę Malarstwa i Rysunku przy ulicy Hożej. Około 1929 roku, wokół idei nauczania fresku, skupiła ugrupowanie „Fresk". Portretowała Władysława Mickiewicza, Marię Górecką i dwukrotnie Aleksandrę Piłsudską. Śmierć matki w 1931 roku „zachwiała równowagą duchową i fizyczną artystki".

Zmarła 16 grudnia 1937 roku w Warszawie.

**Bibliografia**

**Źródła:**

Bunikiewicz W., *Kronika plastyczna 1936 i 1937. I. Zagadnienia współczesnej plastyki*, „Życie Sztuki", t. IV, red. Z. Lubicz-Zaleski, Warszawa: Fundusz Kultury Narodowej, 1939, s. 113–138.

Nałęcz-Dobrowolski M., *Ś.P. Blanka Mercère*, [w:] *Przewodnik 133*, Warszawa: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, maj–czerwiec 1938, s. 3–5.

Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie, *Korespondencja Marii Mickiewiczówny*, sygn. 105, k. 40–72 (piętnaście listów Blanki Mercère do Marii Mickiewiczówny z lat 1919–1924), k. 73–75 (list do Henri Patenôtre'a, 1920). Opis

jednostki za: *Katalog rękopisów Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie*, t. 1, *Sygnatury 1–500. Literatura polska XIX w., mickiewicziana*, oprac. T. Januszewski, W. Kordaczuk, G. Nieduszyńska, M. Polakowska, red. T. Januszewski, Warszawa 1996.

**Opracowania:**

Bal I., *Mercère Blanka*, [w:] *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.). Malarze, rzeźbiarze i graficy*, t. 5, Warszawa: Instytut Sztuki PAN, 1993, s. 485–486.

Bobrowska E., *Emancypantki? Artystki polskie w Paryżu na przełomie XIX i XX wieku*, „Archiwum Emigracji. Studia – Szkice – Dokumenty" 2012, z. 1–2 (16–17), s. 11–27.

Bunikiewicz W., *Blanka Mercère (jej życie i dzieło)*, Warszawa: Biblioteka Polska, 1938 (druk: Dom Prasy).

Dula K., *Blanka Mercère. Przypomnienie życia i twórczości*, niepublikowana praca magisterska, Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011.

Higersberger R., *Paryska Académie Julian i jej polskie uczennice*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa Seria" 2024, 13 (49), s. 324–347.

Kulpińska K., *Studentki szkół artystycznych i artystki w Polsce okresu międzywojnia – wybrane aspekty profesji*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica" 2018, 66, s. 33–53.

Wierzbicka A., *„Jak tu nie być feministą". O zapomnianych malarkach polskich w Paryżu w latach 1900–1914*, „Archiwum Emigracji. Studia – Szkice – Dokumenty" 2012, z. 1–2 (16–17), s. 45–62.

Wolańska J., *„Ku odrodzeniu sztuki religijnej". O próbach odnowy sztuki kościelnej na ziemiach polskich w latach 1900–1930 (ze szczególnym uwzględnieniem malowideł ściennych)*, „Sacrum et Decorum. Materiały i studia z historii sztuki sakralnej" 2012, nr 5, s. 8–43.